

Bærekraft og samfunnsansvar er av stor strategisk betydning for Entra ASA (Entra) og anses å være en forutsetning for selskapets langsiktige resultater og skal være en integrert del av den verdiskapning vi gjør. Entra arbeider kontinuerlig for at dette ivaretas gjennom daglig drift, i våre arbeidsprosesser og produktene vi tilbyr.

Entra har valgt ut følgende 5 FN's bærekraftsmål som sine fokusområder:

- Nr. 8: Anstendig arbeid og økonomisk vekst
- Nr. 9: Industri, innovasjon og infrastruktur
- Nr. 11: Bærekraftige byer og lokalsamfunn
- Nr. 12: Ansvarlig forbruk og produksjon
- Nr. 13: Stoppe klimaendringer

Ved å stille krav til samfunnsansvarlige innkjøp, ønsker Entra å tilrettelegge for et mer bærekraftig forbruk som tar hensyn til både miljø, sosiale aspekter og økonomisk bærekraft.

Dette dokumentet beskriver overordnede krav og forventinger Entra og datterselskaper stiller til sine kontraktspartnere, leverandører og underleverandører. Dokumentet kommer i tillegg til andre avtalevilkår/betingelser som følger kontrakten.

Aksept av disse Samfunnsansvarlige innkjøp er en forutsetning for en avtale med Entra. Ved inngåelse av avtale viser Leverandør sin tilslutning til innholdet og plikter å gjøre seg kjent med disse retningslinjer og etterleve de fullt ut.

Med «Leverandøren» som nevnt i dette dokument menes også leverandøren, hans underleverandører og eventuelt deres underleverandører. Leverandøren skal sørge for at rettigheter, bestemmelser og plikter i dette dokumentet videreføres i kontrahering med sine underleverandører og deres leverandører/ underleverandører. Entra kan kreve fremlagt dokumentasjon på at denne forpliktelse er oppfylt.

Menneskerettigheter og arbeidsforhold

Leverandøren garanterer at han i utførelsen av oppdraget skal respektere og overholde menneskerettighetene og internasjonalt aksepterte standarder for arbeidsforhold, ikke gjøre bruk av barnearbeid eller tvungen arbeidskraft, ikke diskriminere i arbeidsforhold, og tillate fagorganisering og kollektive forhandlinger.

Samfunnsansvarlige innkjøp

Alle leveranser skal gjøres i henhold til gjeldende lover og forskrifter og andre krav oppgitt av offentlig myndighet. Ved Leverandørens valg av materialer skal det utvises samfunnsansvar og hensynet til bærekraftig utvikling skal ivaretas, så som ikke å anvende materialer produsert av utrydningstruede sorter/arter, materialer som vil kunne påvirke miljøet negativt, materialer tilvirket i strid med bestemmelser gitt i Barnekonvensjonen, Den Europeiske Menneskerettighets-konvensjon m.v. Leverandøren skal ha kunnskap om miljøeffekten av valgte løsninger - fra råvare til endelig produkt. Alle materialer som leveres skal ved forespørsel dokumenteres.

Særskilte miljøkrav i tilknytning til vedlikehold og ombyggingssoppdrag er presisert i **Vedlegg 1**.

Underleverandører og begrensninger

For kontrakter/arbeid/leveranser som utføres på byggeplass (inkl. rehabilitering) med verdi over MNOK 20 skal entreprenører ha maksimum to (2) ledd med underleverandører. For alle andre kontrakter/ arbeid/ leveranser som utføres på byggeplass skal det være maksimum ett (1) ledd underleverandører.

Lokal samfunnspåvirkning

Entra og deres samarbeidsparter skal ha en åpen dialog med våre interessenter for å redusere negativ påvirkning av lokalsamfunnet. Det skal gis rask og god informasjon til de som påvirkes av aktiviteter i Entra sin eiendomsmasse. Leverandør skal ta alle nødvendige forholdsregler og oppføre i hht. lokale regler, miljøstandarder og lovverk.

Ytre miljø

All virksomhet i Entra sin bygningsmasse skal baseres på en samfunnsansvarlig utvikling med fokus på energi- og miljøbesparende tiltak.

HMS

Det skal være trygt å arbeide, besøke og ferdes i og rundt Entrass eiendommer og byggeprosjekter. Entrass leverandører skal minst følge gjeldende lovverk, for å sikre egne ansatte og andre som er tilknyttet arbeidsplassen sunne og trygge arbeidsforhold. Entra-spesifikke krav skal følges. Entra foretrekker leverandører som måler sin HMS-prestasjon, som har gode systemer for HMS, kvalitet og samfunnsansvar, og som arbeider systematisk med kontinuerlig forbedring.

Kontroll av byggeplass

Leverandør skal ha rutiner som sørger for at arbeidstakere som utfører håndverkertjenester i Entrass eiendommer eller på byggeplass har gyldig legitimasjon og bærer godkjent HMS-kort utstedt av Arbeidstilsynet. Personell uten HMS-kort vil kunne bli bortvist fra eiendommen.

Leverandøren skal sørge for å ha innkvartering i samsvar med vanlig god bransjestandard, hvor sikkerhet, plass, hygiene og privatliv er forsvarlig ivarettatt. Leverandøren skal kun benytte innleid personell fra ett bemanningsforetak registrert hos arbeidstilsynet. Som et minimum skal baser på byggeplass, og alle nivåer over, beherske et skandinavisk språk

Velfungerende arbeidsliv

Leverandøren skal i egen og i underleverandørers virksomhet påse at det er gode arbeidsforhold. Leverandøren selv så vel som alle underleverandører skal være registrert i foretaksregisteret (eller tilsvarende i det land virksomheten drives) og skal alltid oppgi organisasjonsnummer.

For leverandører/underleverandører innenfor bygg- og anleggsbransjen skal selskapet være registrert i StartBANK.

For virksomheter som tilbyr renholdstjenester skal selskapet være godkjent i Arbeidstilsynets renholdsregister.

Entra er mot all form for diskriminering. Alle ansatte og innleide som Leverandøren benytter ved utførelsen av arbeidet skal ha lønns- og arbeidsvilkår som oppfyller de lovpålagte kravene i henhold til de til enhver tid gjeldende allmenngjøringsvedtak.

Entra kan kreve at Leverandøren fremskaffer dokumentasjon som viser lønnsvilkår og arbeidsforhold for ansatte og innleide hos Leverandøren, Underleverandører og deres leverandører. Slike underlag skal oversendes snarest etter forespørsel.

Økonomi

Leverandører og underleverandører til Entra skal være seriøse, ha en sunn og dokumentert økonomi og være a jour med alle offentlige skatter og avgifter. Entra forbeholder seg retten til å kreditt vurdere alle leverandører og tilbydere til Entra og forkaste leverandører og tilbydere som ikke oppfyller de til enhver tid gjeldende krav.

Forretningsetikk og relasjonspleie

Økonomiske misligheter som korrupsjon, bestikkelser, ulovlig prissamarbeid, kartellvirksomhet m.v. er ikke forenlig med Entra sin forretningsetikk. Leverandører til Entra bekrefter at de ikke engasjerer seg i slike aktiviteter i sin forretningsdrift gjennom å akseptere dette dokumentet som grunnlag for leveranser. Leverandør skal ikke tilby, love eller gi noen fordeler, insentiver eller tjenester til Entras ansatte, nærstående parter eller samarbeidspartnere. Dette skal gjelde om slike ytelser blir tilbudt direkte eller indirekte via mellommann.

Leverandør skal avvise all form for hvitvasking av penger og skal ta nødvendige forholdsregler for å ikke bli involvert i hvitvasking av andres penger.

Kommunikasjonen mellom leverandører/underleverandører og Entras ansatte skal preges av profesjonalitet. Bevertning, utgiftsdekning og eventuelle moderate gaver skal alltid skje åpent. Gaver, bevertning og utgiftsdekning skal aldri gis/mottas i en tilbuds-/forhandlings situasjon. Unntak er normal bevertning ved møter i form av arbeidslunsj/-middag, kaffe og lignende. Reiser og opphold i forbindelse med kurs, kundearrangement m.m. hvor Entra sine ansatte deltar, skal godkjennes og betales av Entra.

Hendelser

Dersom Leverandøren oppdager eller har grunn til å mistenke at det foreligger kritikkverdige forhold hos seg selv, underleverandører eller hos Entra, forventer Entra å bli varslet om dette umiddelbart. Dersom kritikkverdige forhold avdekkes skal forholdene opphøre og det skal fremlegges tiltaksplan for å sikre at tilsvarende ikke skal inntreffe igjen.

Innsynsrett og plikt til retting

Entra eller den som er bemyndiget av Entra skal ha rett til innsyn i leverandørens kvalitetssystem, utførelsen av leveransen, produksjonsprosessen, samt de deler av leverandørens styringssystemer (for eksempel for økonomi, lønns- og arbeidsvilkår og HMS) som kan ha betydning for leverandørens oppfyllelse av kontrakten. Innsynsretten omfatter blant annet revisjon og verifikasjon inklusive intervjuer, inspeksjon, kontroll og dokumentgjennomgåelse.

Leverandøren skal vederlagsfritt yte rimelig assistanse ved slikt innsyn. Innsynsretten er begrenset til tre år etter at siste betaling har funnet sted. Leverandøren skal sikre at Entra har tilsvarende innsynsrett hos leverandørens underleverandører.

Leverandøren og/eller underleverandører plikter for egen regning å rette eventuelle mangler i forhold til plikter i dette dokument innenfor en rimelig tidsplan.

Sanksjoner

Entra forbeholder seg retten til å sanksjonere brudd på bestemmelsene ovenfor som følger:

- i) Ved grove brudd relatert til innholdet i dette dokument, gir Entra rett til å terminere avtalen.
- ii) Andre sanksjoner følger av avtalegrunnlaget mellom partene.

Vedlegg 1 – Miljøkrav

1. Formål

Disse miljøkrav er rettet mot vedlikehold- og ombyggingsoppdrag i Entras eiendomsportefølje. Kravene gjelder for innkjøp av bygningsmateriell, forbruksvarer og produkter til drift og forvaltning av Entras eiendomsportefølje.

Formål med disse miljøbestemmelsene er å minimere miljøbelastningene som følge av Entras innkjøp av varer og tjenester i tilknytning til vedlikehold og ombyggingsoppdrag og ta hensyn til livssyklus kostnader. Kravene og kriteriene ivaretar også andre viktige miljøhensyn, blant annet knyttet til innhold av kjemikalier, som bidrar til å redusere skadelige kjemikalieutslipp til miljø, samt helseskadelige utslipp i bruksfasen.

2. Generelle miljøkrav

Generelt for alle innkjøp gjelder substitusjonsplikten etter lov om kontroll med produkter og forbrukertjeneste ([Produktkontrollloven](#)) §3a.

Leverandøren garanterer at alle varer er fremstilt etter alle lover og regler som måtte gjelde på leveringstidspunktet, herunder krav som stilles til produsenten, varen og distribusjon av varen.

Leverandøren garanterer videre at de har et miljøsertifiseringssystem som inkluderer rutiner som sikrer at man unngår i leveransen helse og miljøfarlige stoffer som er på REACH-kandidatliste over stoffer av meget stor betydning (av 15.08.2015*), stoffer på den norske prioritetslisten (pr. 03.09.2015**) og stoffer som fører til at Produktet klassifiseres som farlig avfall. Avvik fra dette må dokumenteres¹. Fravær av miljøfarlige stoffer er viktig for Entra både med hensyn til fare for utslipp, men også med tanke på fremtidig materialgjenvinning.

Dokumentasjonskrav: Egenerklæring fra leverandør, sikkerhetsdatablad, miljømerke og miljøprodukterklæring (EPD) med oppgitt stoffinnhold e.a. dokumentasjon som bekrefter fravær av miljøfarlige stoffer. Det stilles krav om kun en form for dokumentasjon for å vise samsvar. Dokumentasjon oversendes etter Entras forespørsel.

3. Miljømerking og valg av materialer/ produkter

Entra ønsker å utnytte mulighetene for forenkling og effektivisering som ligger i å etterspørre produkter som er merket med miljømerker eller emisjonsmerker. I tillegg har Entra som målsetting å etterspørre materialer med lave klimagassutslipp, null miljøgifter, god ressursutnyttelse, og som egner seg for materialgjenvinning og uten avgassing til innemiljøet. Det stilles også krav om å dokumentere dette på en etterrettelig måte.

Produkter som er miljømerket eller på en annen måte kan dokumenteres å ha gode miljøprestasjoner, er foretrukket fremfor produkter som det ikke kan framskaffes slik dokumentasjon for.

Entra ønsker å prioritere valg av produkter som eksempelvis kan dokumentere minst 1 av følgende kvaliteter:

- Har miljøsertifisering i tråd med ISO 14024 (type I).²
- Har miljøsertifisering i tråd med ISO 14025 (type III).³
- Har nasjonalt anerkjent tredjepartssertifisering for etiske/ ansvarlige innkjøp.⁴
- Er enkle å bruke om igjen etter bruk i bygningen.
- Bruker prinsipper for sirkulærøkonomi, f.eks., tjenestegjøring, retur til fabrikant, materialplass⁵

Listen er ikke uttømmende.

Annen miljømerking kan godtas dersom det kan dokumenteres likeverdig/ tilsvarende miljøprestasjoner. Tilbydere som tilbyr andre merker enn det som er satt som krav, har det juridiske ansvaret for å dokumentere at deres miljømerke og underliggende krav kan anses likeverdig/ tilsvarende.

Valg av materialer eller løsninger med miljøkonsekvens skal dokumenteres, og leverandøren skal fremlegge de forskjellige alternativene for Entra for beslutning.

Dokumentasjonskrav: Samsvar kan dokumenteres i form av produktbevis, miljølisen, sikkerhetsdatablad eller tilsvarende dokumentasjon som bekrefter produktets miljøegenskaper.

4. Tropisk tømmer og fredet skog:

Som følge av at Entra ikke skal ha regnskogsmateriale eller materiale fra fredet skog i sine bygg eller på sine byggeplasser, og som følge av manglende pålitelige sertifiseringsordninger for trevirke, skal Leverandøren planlegge og utføre kontraktarbeidet slik at tropisk trevirke ikke blir benyttet eller forefinnes på byggeplass/eiendommen. Alle materialer som leveres skal ved forespørsel dokumenteres. All trelast som benyttes skal stamme fra FSC eller PEFC sertifisert skogbruk. For konstruksjoner av tre, skal minst 80% av råvare være sertifisert som bærekraftig skogbruk iht. PEFC eller FSC, eller klassifisert som gjenvunnet materiale. Resterende andel skal enten være omfattet av sporbarhetssertifisering iht. PEFC eller FSC, eller være klassifisert som gjenvunnet materiale.

For komplett liste vises til [Regnskogfondets liste](#).

Dokumentasjonskrav: For å dokumentere samsvar med dette punktet skal leverandøren kunne vise til sporbarhetsnummer (CoC) og/ eller sertifiseringsnummer PEFC/ FSC.

5. Lavemitterende materialer/ Flyktige organiske forbindelser

Flyktige organiske forbindelser (VOC) er betegnelsen på organiske stoffer som lett fordampes ved, for eksempel, romtemperatur og spres seg fra materialer og produkter til omgivelsene rundt. For høyt innhold og konsentrasjon av VOC kan bidra til dårlig inneluft. For å unngå dette, stiller Entra krav til innkjøp av lavemitterende produkter for å redusere bruk av skadelige materialer/ stoffer som avgir flyktige organiske forbindelser (VOC).

Følgende materialer/ produkter som eksponeres mot inneluften skal være lavemitterende iht. NS 15251:2007, tillegg C:

- Maling og lakk
- Lim og fugemasse
- Sparkel
- Sponplater
- Isolasjonsmateriale
- Gulvbelegg:
 - Parkett
 - Laminatgulv
 - Linoleum
 - Tepper

I tillegg ønsker Entra å stille særskilte krav til følgende lavemitterende produkter/ varer:

- Renholdstjenester:
 - Renholdsprodukter skal ikke inneholde kjemiske stoffer (VOC).
 - Kjemikaliekravene skal oppfylle kravene i Kandidatlisten, REACH og Prioritetslisten.
 - Vaske- og pleiemidler skal være merket med Svanemerket, EU-Ecolabel eller tilsvarende.
 - Toalettpapir og tørkepapir skal være merket med Svanemerket, EU-Ecolabel eller tilsvarende.
- Kontormøbler:
 - Det stilles krav til at minst 30% av kontormøblene skal være merket med miljøsertifisering (eks. Blå Engel, Svanemerket eller tilsvarende). Dette gjelder prosjekter/ bestillinger foretatt i regi av Entra ASA m/ datterselskaper.
- Elektriske apparater:
 - For elektronikk gjelder [ROHS-direktivet](#).

Dokumentasjonskrav: Ved Entras forespørsel skal dokumentasjon forelegges i form av overlevert M1-sertifikat, egenerklæring, Sintef Teknisk godkjenning av produktet, produktets miljølisens, egenerklæring fra produsent e.a. dokumentasjon som bekrefter lavemitterendeegenskaper til produktet.

6. Kjøp av forbruksvarer

Entra ønsker å stille krav til forbruksvarer både ved innkjøp av produkter som brukes i den ordinære driften av byggene (f.eks., resepsjonsrelatert rekvisita, rengjøringsprodukter, lyspærer, IT-utstyr m.fl.), samt ved innkjøp av produkter til drift av egne lokaler. Dersom det foreligger miljøvennlige alternativer ved anskaffelse av slike produkter, skal leverandør informere Entra om dette ved å legge frem de forskjellige alternativene for beslutning. Produkter med lavere miljøavtrykk foretrekkes så langt dette er innenfor de oppsatte økonomiske rammer. Se også kravene under pkt. 6 knyttet til flyktige organiske forbindelser.

Dokumentasjonskrav: Se punkt 3, 4 og 5.

Tilleggsinformasjon:

¹ Miljøgifter omtaler forholdet til helse- og miljøfarlige stoffer. REACH-kandidatlisten er en liste under det europeiske kjemikaliregelverket REACH med stoffer som gir grunn til bekymring for helse og/eller miljø (SVHC). Stoffer på denne listen er kandidater til videre regulering under REACH. Det følger informasjonsplikt ved omsetting og bruk av et stoff på kandidatlisten. Kandidatlisten omfatter ca. 200 stoffer og stoffgrupper, hvorav noen stoffer ikke står på den norske Prioritetslista. Prioritetslista er en nasjonal liste definert av Miljødirektoratet som per i dag omfatter over 400 stoffer og stoffgrupper. Ifølge Miljødirektoratet er ikke Prioritetslista et regelverk eller en forbudsliste, men det er nasjonal målsetting at bruk eller utslipp av stoffer eller stoffgrupper på denne listen skal reduseres, da stoffene er definert til å utgjøre en alvorlig trussel mot helse og miljø. Prioritetslista inneholder noen stoffer som ikke står på REACH kandidatliste.

² ISO 14020-serien av standarder definerer miljømerking og miljødeklarasjon. Type I er miljømerker av typen Svanen, Miljøblomsten og lignende.

Aktuelle miljømerker kan være, men er ikke begrenset til:

	Svanemerket	Svanemerket er det offisielle nordiske miljømerket og stiller alltid krav i hele livsløpet til varer og tjenester. www.Svanemerket.no
	EU-Ecolabel	EU-Ecolabel er et felles europeisk miljømerke og stiller alltid krav i hele livsløpet til varer og tjenester http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/index_en.htm
	Blå Engel	Blå Engel er det offisielle Tyske miljømerket og stiller som regel krav i hele livsløpet til varer og tjenester www.blauer-engel.de/en
	NAAF	NAAF (Norges Astma- og Allergiforbund) er spesielt tilpasset for å unngå produkter som kan medføre helseplager for personer med allergier, astma og andre overfølsomhetsreaksjoner. www.naaf.no/
	BASTA	BASTA tar utgangspunkt i «The European Community Regulation REACH» og at produktet ikke inneholder helse- og miljøskadelige kjemikalier. Kravene er de samme for alle produkttyper, dvs. at de ikke er tilpasset produkttypene. 2 nivåer, Basta og Beta (som er det beste).
	EMICODE	EMICODE er et merke som ser på avgassing til omgivelsene. 3 nivåer: EMICODE® EC2, EMICODE® EC1 og EMICODE® EC1 ^{PLUS} www.emicode.com/en/

	GUT	<p>GUT er i hovedsak et merke for godt innemiljø for tekstilgulvbelegg (tepper). Det er noen krav knyttet til resirkulering og forbud mot en rekke miljø- og helseskadelige kjemikalier.</p> <p>http://www.pro-dis.info/292.html?&L=bsxvadcxhzgyp</p>
	FSC	<p>FSC-merket (Forest Stewardship Council) merket er en internasjonal merkeordning for tre- og papirprodukter som skal sikre bærekraftig skogbruk.</p> <p>https://ic.fsc.org/en</p>
	PEFC	<p>PEFC-merket er en internasjonal merkeordning for tre- og papirprodukter som skal sikre bærekraftig skogbruk.</p> <p>https://www.pefc.org/</p>
	M1	<p>M1 er et merke som ser på avgassing til innemiljøet. 2 nivåer: M1 og M2.</p> <p>http://m1.rts.fi/en/</p>
	ECO Product	<p>ECO produkt gir en miljøvurdering av byggevaren innen miljøområdene inneklimate, innhold av helse- og miljøskadelige stoffer, ressursbruk og drivhuseffekt. Produktets miljøprestasjoner innen disse områdene vises som grønn, hvit og rød.</p>

³ Type III er basert på en livsløpsanalyse av produktet. Produktene skal dokumenteres med EPD eller tilsvarende miljødeklarasjon type III iht. ISO 14025.

Dette gjelder eksempelvis følgende bygningsdeler (listen er ikke uttømmende): yttervegger (23), innervegger (24), dekker (25), yttertak (26) m.fl. For mer informasjon om relevante bygningsdeler og produktgrupper, se [Tabell 33](#) i BREEAM-NOR manualen (side 207).

⁴ Sosiale krav retter seg som regel mot produksjonen av varene, eller utførelse av tjenestene. Sosiale krav kan knytte seg til rettferdig handel. Det vil si handel som sikrer produsentene et bedre råvarebelegg, tryggere arbeidsforhold og miljøkrav. De mest kjente merkeordningene er [Fairtrade](#), [Rain Forest Alliance](#), [UTZ](#) og [Dyrevernmerket](#).

Alle leveranser skal gjøres i henhold til gjeldende lover og forskrifter og andre krav oppgitt av offentlig myndighet. Ved Leverandørens valg av materialer skal det utvises samfunnsansvar og hensynet til bærekraftig utvikling skal ivaretas, så som ikke å anvende materialer produsert i strid med bestemmelser gitt i Barnekonvensjonen, Den Europeiske Menneskerettighetskonvensjonen m.v. Leverandøren skal ha kunnskap om miljøeffekten av valgte løsninger – fra råvare til endelig produkt. Alle materialer og/eller varer som leveres skal ved forespørsel dokumenteres.

⁵ Sirkulærøkonomi beskriver forhold knyttet til ombruk og materialgjenvinning av ressurser. Ombruk og materialgjenvinning, spesielt av truede ressurser, vil være av økende betydning i årene som kommer og er den mest høyverdige gjenbruken av ressurser. Deretter kommer mulighet for energiutnyttelse av ressursen etter avhending. Produkter som hverken kan ombrukes, materialgjenvinnes eller energiutnyttes men må gå til deponi, gi størst negativ miljøbelastning. Entra ønsker å ha fokus på sirkulære løsninger, og vi ønsker at hvis leverandøren har slike løsninger at dette legges frem til Entra og beskrives i tilbudet.